

AÇIK BİLİM EKOSİSTEMİNDE ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNİN ROLÜ

Araştırmanın üretiminden paylaşımına: Kütüphanelerin değişen hizmetleri

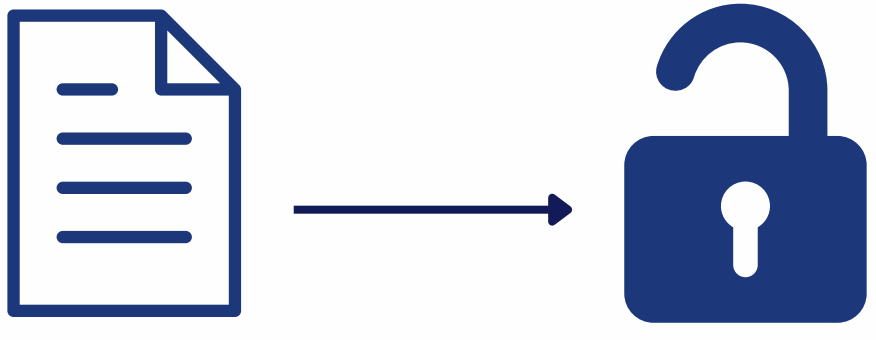
NEDEN AÇIK BİLİM?

Bilimsel iletişim; yayınların erişilebilirliği, araştırma verileri, yöntemler, yazılımlar ve diğer çıktılarının açıkça paylaşılmasına doğru genişlemektedir.

Açık bilim ise bu dönüşümü bütüncül bir çerçevede ele alır ve bilimin daha şeffaf, erişilebilir, tekrarlanabilir ve toplumsal fayda üretebilir olmasını hedefler.

ESKİ YAKLAŞIM

Yalnızca yayına odaklı

YENİ YAKLAŞIM

- Fikir
- Literatür
- Veri
- Analiz
- Yayın
- Açık Erişim
- Keşif
- Yeniden Kullanım

AMAÇ

Açık bilim ekosisteminin temel bileşenlerini araştırma yaşam döngüsü perspektifinden incelemek ve üniversite kütüphanelerinin bu ekosistemde üstlenebileceği stratejik rolleri ortaya koymaktır.

YÖNTEM

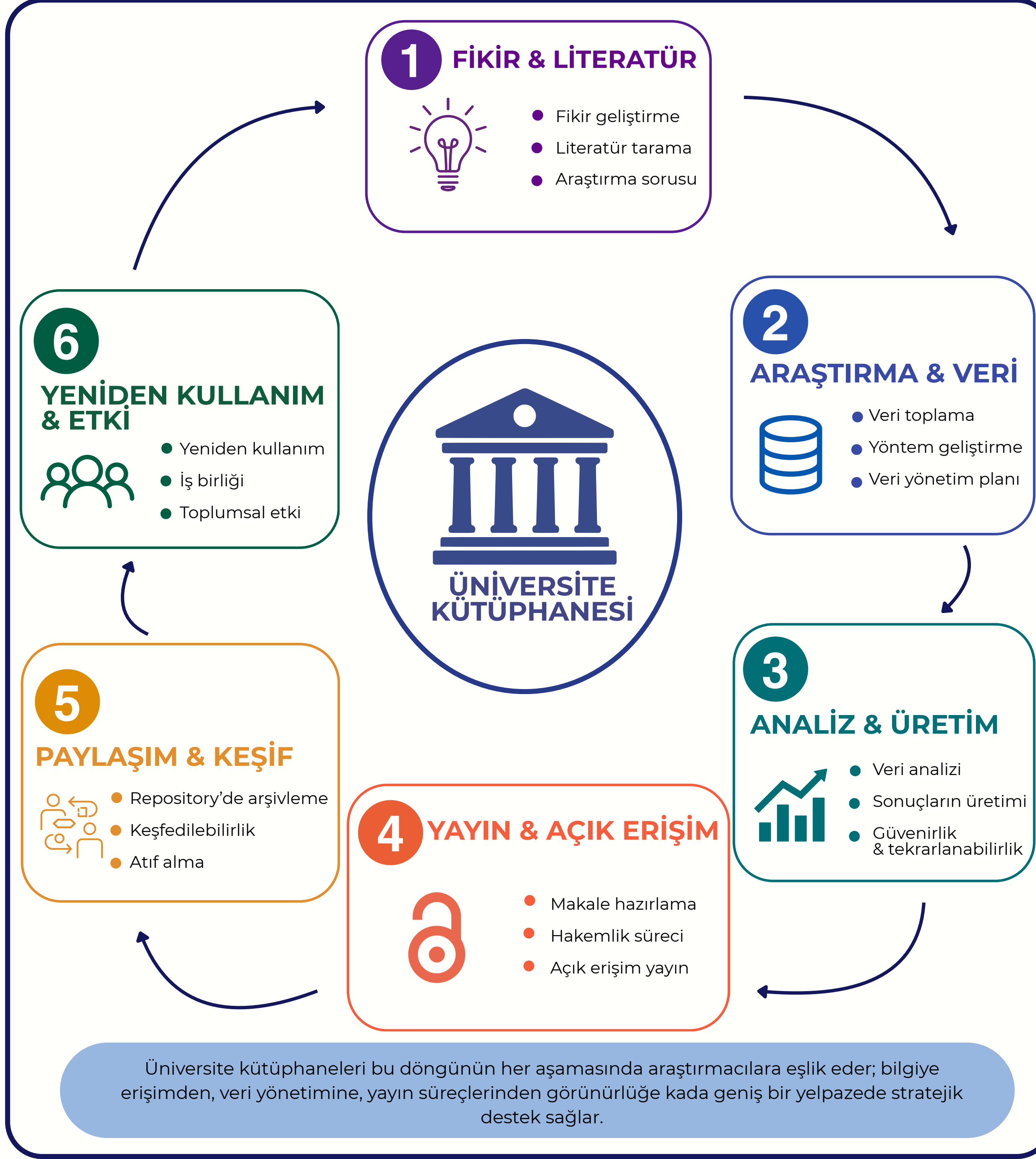
Uluslararası politika belgeleri, rehberler ve hakemli literatür incelenmiş; UNESCO, COAR, OpenAIRE, IFLA gibi kuruluşların güncel dokümanlarını ve akademik çalışmalar tematik olarak değerlendirilmiştir.

SONUÇ

Açık bilim, bilimsel iletişimi ve araştırma sürecini köklü biçimde dönüştürmektedir. Üniversite kütüphaneleri bu dönüşümde; açık erişimden veri yönetimine, altyapılardan görünürlüğe kadar geniş bir hizmet yelpazesiyle araştırmacıların stratejik ortağıdır.

Kütüphaneler, bilgiye erişimin ötesinde; araştırma sürecini destekleyen stratejik ortaklardır.

ARAŞTIRMA DÖNGÜSÜNDE AÇIKLIK Fikirden Toplumsal Etkiye

KÜTÜPHANELERİN ROLÜ NEDİR?

- AÇIK ERİŞİM DANIŞMANLIĞI**
Yayıncı politikaları, lisanslar ve açık erişim süreçleri konusunda araştırmacılara rehberlik eder.
- ARAŞTIRMA VERİSİ DESTEĞİ**
Veri Yönetim planları, veri paylaşımı ve araştırma verisi hizmetleri konusunda destek sağlar.
- METADATA & ALTYAPI YÖNETİMİ**
Metadata standartlarının uygulanması, repository yönetimi ve kalıcı tanımlayıcı hizmetlerini yürütür.
- ARAŞTIRMA GÖRÜNÜRLÜĞÜ**
Araştırma çıktılarının keşfedilebilirliğini artırır, dizinleme ve entegre arama süreçlerini destekler.
- BİLGİ & VERİ OKURYAZARLIĞI**
Araştırmacıların açık bilim ve veri okuryazarlığı becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler düzenler.
- BİLİMSEL İLETİŞİM & ETKİ**
Araştırma çıktılarının paylaşımı, bilimsel iletişimin stratejileri ve etki değerlendirme süreçlerine destek olur.

AÇIK BİLİMİN SAĞLADIĞI FAYDALAR

- Erişilebilirlik
- Görünürlük
- Yeniden Kullanım
- Şeffaflık
- Tekrarlanabilirlik
- İş Birliği
- Toplumsal Katkı
- Sürdürülebilirlik
- İnovasyon

AÇIK BİLİMİN ALT YAPISI

- Açık Erişim
- Araştırma Verisi
- Kalıcı Tanımlayıcılar (DOI, ORCID)
- Kurumsal Arşivler
- Keşfedilebilirlik
- Yeniden Kullanım
- Bilimsel İş Birliği

Bu bileşenler birlikte çalıştığında araştırma çıktıları daha görünür, erişilebilir ve yeniden kullanılabilir hale gelir.

KÜTÜPHANELERİN ROLÜ NASIL DEĞİŞİYOR?

GELENEKSEL ROL

- Bilgiye erişim sağlama
- Koleksiyon yönetimi
- Kataloglama
- Kurumsal arşiv (depolama)
- Kullanıcı eğitimi
- Danışma hizmeti

YENİ ROL

- Açık araştırmaya erişim sağlama
- Araştırma çıktılarını yönetimi
- Metadata ve Kalıcı tanımlayıcı yönetimi
- Açık araştırma altyapısı ve entegrasyon
- Araştırma ve veri okuryazarlığı
- Araştırma danışmanlığı ve proje desteği

KAYNAKLARA ERİŞİM

Kaynakların tamamına ulaşmak için QR kodu tarayabilirsiniz.

BULGULAR

- Açık bilim, yalnızca açık erişimi değil; veri, metadata, yazılım, altyapı ve bilimsel iletişimi kapsayan bütüncül bir yaklaşımdır.
- Açıklık, yeniden kullanılabilirlikle tamamlanır. FAIR ilkeleri bu yaklaşımı destekler.
- Altyapılar, kalıcı tanımlayıcılar ve kurumsal arşivler görünürlüğü artırır.
- Kütüphanelerin rolü; koleksiyon ve erişim odaklı hizmetlerden, araştırma ve veri destek hizmetlerine doğru genişlemektedir.